

OŠ DRAGA BAJCA VIPAVA
VINARSKA CESTA 4
5271 VIPAVA

RAZISKOVALNA NALOGA
**MOŽNOSTI VZPOSTAVITVE TEMATSKE UČNE POTI V
NASELJU VIPAVA**

Tematsko področje: TURIZEM

Avtorice:
Anja Kariž, 9. razred
Ivana Tomažič, 9. razred
Isa Valič, 9. razred

Mentorica:
Adrijana Perkon, mag. geografije

Vipava, marec 2022

KAZALO

1 UVOD	5
2 TEORETIČNI DEL	5
2.1 NARAVNE ZNAČILNOSTI NASELJA VIPAVA	6
2.1.1 GEOGRAFSKA LEGA IN POVRŠJE	6
2.1.2 PODNEBJE IN RASTLINSTVO	6
2.1.3 VODOVJE	7
2.1.4 ZAVAROVANA OBMOČJA NARAVE	7
2.2 DRUŽBENE ZNAČILNOSTI NASELJA VIPAVA	8
2.2.1 PREBIVALSTVO	8
2.2.2 KMETIJSTVO	9
2.2.3 ZGODOVINA	11
2.2.4 TURIZEM	11
2.3 OPIS NEKATERIH TEMATSKIH UČNIH POTI V SLOVENIJI	11
2.3.1 ŠKRATOVA UČNA POT NA ROGLI	12
2.3.2 TEMATSKA POT NARAVNI REZERVAT ZELENCI	12
2.3.3 TEMATSKA UČNA POT OB REKI VIPAVI	12
3 EMPIRIČNI DEL	13
3.1 ANALIZA TURISTIČNEGA OBISKA V OBČINI VIPAVA	13
3.1.1 PRIHODI TURISTOV V OBČINO VIPAVA V LETIH 2019 in 2020	13
3.1.2 PRIHODI TURISTOV V OBČINO VIPAVA LETA 2021	13
3.2 TERENSKI OGLED OBMOČJA PREDVIDENEGA ZA VZPOSTAVITEV UČNE POTI	14
3.3 INTERVJU Z RAVNATELJICO OŠ DRAGA BAJCA VIPAVA (Priloga 1)	15
3.4 INTERVJU Z DIREKTORICO ZAVODA ZA TURIZEM TRG VIPAVA (Priloga 2)	15
3.5 INTERVJU S SVETOVALCEM ZA OKOLJE, PROSTOR IN URBANIZEM NA OBČINI VIPAVA (Priloga 3)	16
3.6 SWOT ANALIZA OBMOČJA ZA UREDITEV UČNE POTI	17
3.7 PREDLOG UČNE POTI V OBLIKI LOVA NA ZAKLAD V VIPAVI - VIPAVSKI ZAKLAD	18
4 ZAKLJUČEK	25
5 VIRI IN LITERATURA	26
6 PRILOGE	28
Priloga 1: Strukturirani vprašalnik za intervju z ravnateljico OŠ Draga Bajca Vipava	28
Priloga 2: Strukturirani vprašalnik za intervju z direktorico Zavoda za turizem TRG Vipava.	28
Priloga 3: Strukturirani vprašalnik za intervju s svetovalcem z Občine Vipava	29

ZAHVALA

Zahvala gre učiteljici in mentorici, ge. Adriani Perkon, ki nas je s svojim požrtvovalnim delom in mnogimi izkušnjami vodila in usmerjala.

Zahvaljujemo se ravnateljici OŠ Draga Bajca Vipava, ge. Mojci Pev in direktorici Zavoda za turizem Vipava, ge. Barbari Repovš ter zaposlenemu na občini Vipava g. Luki Lango, ki so nam pomagali pri nastajanju raziskovalne naloge.

Zahvaljujemo se našim učiteljicam slovenščine za lektoriranje raziskovalne naloge.

POVZETEK

V raziskovalni nalogi so predstavljene nekatere naravne in družbene značilnosti naselja Vipava. Glavni cilj naloge je razviti možnost za ureditev tematske učne poti, ki bi bila namenjena različnim skupinam ljudi. Pri raziskavi so uporabljene metode intervjuja, terenskega ogleda območja, spletni viri in literatura. Naredile smo SWOT analizo območja za postavitev učne poti v obliki lov na zaklad in ugotovile, da ima Vipava veliko naravnih in kulturnih znamenitosti, ki bi jih lahko različne skupine obiskovalcev z zanimanjem raziskovale na predstavljen način. Opravile smo intervju z ravnateljico OŠ Draga Bajca Vipava, go. Mojco Pev, direktorico Zavoda za turizem TRG Vipava, go. Barbaro Repovš, in svetovalcem za okolje, prostor in urbanizem na občini Vipava, g. Luko Lango. Nad našim raziskovanjem in idejo so bili vsi trije navdušeni. Na koncu naloge je predstavljen predlog oblikovanja učne poti, ki bo v prihodnosti tudi izveden.

1 UVOD

Vipava je manjše naselje v zgornji Vipavski dolini. V svoji dolgi in bogati zgodovini je imela več uradnih imen, še več pa tistih neuradnih. Domačini jo skromno imenujejo kar Trg, občudovalci številnih izvirov rek in mostov so ji nadeli ime Slovenske Benetke, v zadnjih letih pa jo vse več ljudi pozna kot nesporno prestolnico vipavskega vina. Vipava je izjemno slikovito mesto, polno zgodb in presenečenj (Vir 18).

V raziskovalni nalogi smo raziskale nekatere naravnogeografske in družbenogeografske značilnosti, preučile turistično ponudbo in predlagale dodatno, novo ponudbo za obiskovalce Vipave, ki bi popestrila turistično ponudbo v mestecu.

Namen naloge je preučiti možnosti za vzpostavitev nove učne poti v središču naselja Vipava, ki bi jo različni obiskovalci raziskovali z reševanjem nalog in ugank – v obliki lova na zaklad.

Cilji:

- predstaviti nekatere naravne in družbene značilnosti občine Vipava;
- predstaviti eno od možnosti za privabitev različnih generacij obiskovalcev na obisk Vipave;
- predstaviti aktivno raziskovanje Vipave šolskim otrokom;
- preveriti mnenje predstavnikov različnih institucij v Vipavi;
- preučiti prednosti, slabosti, priložnosti in nevarnosti območja za ureditev lova na zaklad;
- predstaviti predlog oblikovanja poti lova na zaklad po Vipavi.

Postavile smo si tri hipoteze:

Hipoteza 1: Občino Vipava je v letu 2020 obiskalo več domačih kot tujih gostov.

Hipoteza 2: Zavod za turizem TRG Vipava in Občina Vipava podpirata idejo o tematski učni poti v Vipavi.

Hipoteza 3: Učno pot v obliki lova na zaklad bi uporabljali tudi učenci in učenke OŠ Draga Bajca Vipava.

Metode dela

Pri raziskovanju smo najprej pregledale vire in literaturo, kjer je opisana tovrstna tematika. Uporabili smo metodo intervjuja, ki smo ga opravili z direktorico Zavoda za turizem TRG Vipava, go. Barbara Repovš, in z ravnateljico OŠ Draga Bajca Vipava, go. Mojco Pev. Poleg omenjenih metod smo opravile terenski ogled območja raziskovanja, staro mestno jedro Vipave do Starega gradu in pokopališča.

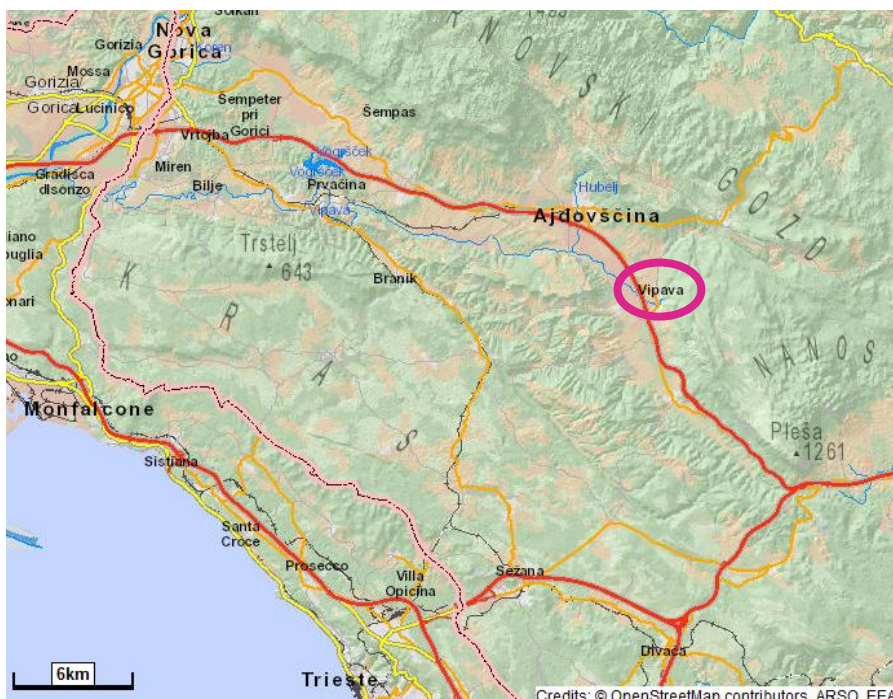
2 TEORETIČNI DEL

V nadaljevanju so predstavljene glavne geografske značilnosti naselja Vipava, ki vplivajo na razvoj turizma v Vipavi.

2.1 NARAVNE ZNAČILNOSTI NASELJA VIPAVA

2.1.1 GEOGRAFSKA LEGA IN POVRŠJE

Vipava leži v zahodnem delu Slovenije v občini Vipava v zgornji Vipavski dolini (Karta 1). Leži med visoko planoto Nanos na severu ter nizko planoto Kras na jugu (Vir 2).



Karta 1: Lega Vipave v Vipavski dolini in površje (Vir 22).

Območje Vipavske doline in Goriškega polja je nižje flišno ozemlje, v katerem zavzema gričevje okoli 3/4, preostalo, to je slabo četrtno, pa ravnina. Te je več pod Trnovskim gozdom na prodnih vršajih potokov in vzdolž reke Vipave (Vir 19).

2.1.2 PODNEBJE IN RASTLINSTVO

Klima v Vipavski dolini je zelo mila, povprečna temperatura v Vipavi je 12 °C (Vir 1). Tudi najnižja povprečna mesečna temperatura nikoli ne pade pod ničlo (Vir 4).

V dolini in mestu Vipava je čutiti močan vpliv mediteranskega podnebja, kar omogoča vzrejo in rast kakijev, fig, vinske trte in celo oljk. Blago podnebje je občasno prekinjeno z burjo, ki piha z Nanosa in Trnovskega gozda (Vir 18).

Zaradi burje, ki »prečisti« ozračje, je Vipavska dolina najbolj sončna dežela v Sloveniji. S soncem je v povprečju obsijana kar 2100 ur na leto (Vir 1).

Ostri sever in topli jug ustvarjata pogoje za rastlinsko raznovrstnost in edinstvenost. Dolina in njeno obrobje sta iz protislovij stkan čudež: na dnu doline odganjajo brsti vinske trte, na Nanosu in Čavnu, le 20 minut vožnje stran, popotnik gazi sneg (Vir 18).

2.1.3 VODOVJE

Voda je eno največjih bogastev Vipavske doline. V reko Vipavo, po kateri je dolina dobila svoje ime, se stekajo številni potoki, ki izvirajo pod pobočji visokih kraških planot in tudi Vipavskih gričev. V Vipavski dolini ima skoraj vsaka vas svoj izvir čiste vode. V dolini so vode cenjene in skrbno varovane pred onesnaženjem. Posebej zaščiteni so vsi glavni izviri, ki so zaradi svojih posebnosti pomembne naravne znamenitosti. Manjši potoki pa ustvarjajo prijazno, skorajda idilično podobo vipavskega podeželja (Vir 14).

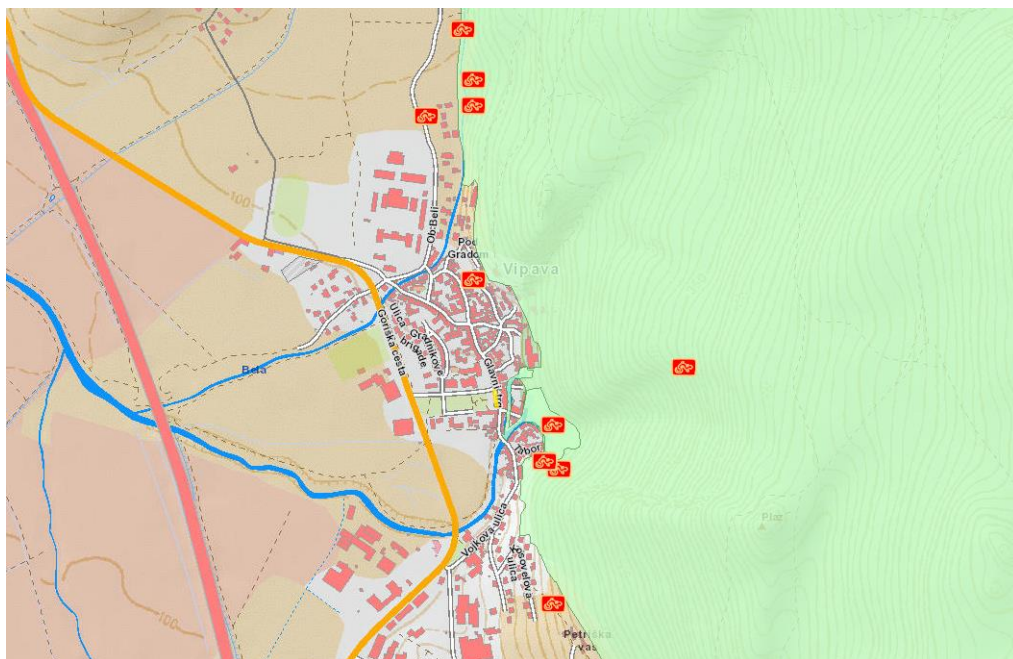
Reka Vipava nima le enega izvira, ampak privre na dan v razvejanem sistemu izvirov. Sedem stalnih in najmanj toliko občasnih izvirov tvori sloviti deltast izvir, edini tovrsten v Evropi. Slikoviti kraški izviri čiste pitne vode, ki jih najdemo ob skalnem obrobju mesta Vipava, dajejo kraju edinstveno podobo (Vir 15).

Izvir reke Vipave, po kateri je Vipavska dolina dobila ime, je naravna znamenitost in redka posebnost. V majhnem mestecu Vipava, pod strmim pobočjem Nanosa, privre reka na plano v več izvirih in se v obliki obrnjene delte steka v svojo strugo (Vir 16).

Reka Vipava je edina reka v Evropi z deltastim izvirom (Vir 13). Le par korakov iz Glavnega trga v Vipavi se nahajata dva glavna izvira reke Vipave, to sta Podfarovž in Podskala. Poleg omenjenih izvirov pa osrednje predstavljajo tudi izvir za Taborom, v Podlipci, v Jami in Sležencu (Vir 17).

2.1.4 ZAVAROVANA OBMOČJA NARAVE

Naravne vrednote v Vipavi so izviri reke Vipave in Nanos. V Naturo 2000, torej v posebna varstvena območja v znotraj Evropske unije za varovanje življenjskih prostorov ogroženih rastlinskih in živalskih vrst, sodita dolina Vipave in Vipavski rob. Na območju je tudi nekaj kraških jam, kot so npr. Jama pri Bagatovi hiši, Vipavska jama, Mačje oko, Jama pri vipavskem kamnolomu, Križka jama (Vir 24). Zavarovana območja narave so pomembna, zato da smo pozorni pri posegih v prostor in upoštevamo zakone in predpise, ki veljajo na območjih.



Karta 2: Naravne vrednote na območju Vipave (Vir 22).

Na območju Vipave je tudi lokalno zavarovano območje jedra s spomeniki in znamenitostmi. Na tem območju veljajo pri urejanju prostora posebni predpisi in pravilniki (Vir 24).



Karta 3: Lokalno zavarovano območje Vipave (Vir 22).

2.2 DRUŽBENE ZNAČILNOSTI NASELJA VIPAVA

2.2.1 PREBIVALSTVO

Sredi leta 2020 je imela Vipava približno 5.760 prebivalcev (približno 2.890 moških in 2.870 žensk). Po številu prebivalcev se je med slovenskimi občinami uvrstila na 91. mesto. Na kvadratnem kilometru površine občine je živel povprečno 54 prebivalcev; torej je bila gostota poselitve tu manjša kot v celotni državi (104 prebivalci na km²) (Vir 22).

Število živorojenih je bilo nižje od števila umrlih. Naravni prirast na 1.000 prebivalcev v občini je bil torej v tem letu negativen, znašal je -0,3 (v Sloveniji -2,5). Število tistih, ki so se iz občine Vipava odselili, je bilo nižje od števila tistih, ki so se vanjo priselili. Selitveni prirast na 1.000 prebivalcev v občini je bil torej pozitiven, znašal je 9,9. Seštevek naravnega in selitvenega prirasta na 1.000 prebivalcev v občini je bil pozitiven, znašal je 9,5 (v Sloveniji 6,2) (Vir 22).

Povprečna starost občanov je bila 42,7 leta in tako nižja od povprečne starosti prebivalcev Slovenije (43,6 let) (Vir 22).

Med prebivalci občine Vipava je bilo število najstarejših – tako kot v večini slovenskih občin – večje od števila najmlajših: na 100 oseb, starih 0–14 let, je prebivalo 123 oseb, starih 65 let ali več. To razmerje pove, da je bila vrednost indeksa staranja za to občino nižja od vrednosti tega indeksa za celotno Slovenijo (ta je bila 136). Pove pa tudi, da se povprečna starost prebivalcev te občine dviga v povprečju počasneje kot v celotni Sloveniji. V občini je bilo – tako kot v večini slovenskih občin – med ženskami več takih, ki so bile stare 65 let ali več, kot takih, ki so bile stare manj kot 15 let; pri moških je bila slika enaka (Vir 22).

V Vipavi so delovali 4 vrtci, obiskovalo pa jih je 267 otrok. Od vseh otrok v občini, ki so bili stari 1–5 let, jih je bilo 76 % vključenih v vrtec, kar je manj kot v vseh vrtcih v Sloveniji skupaj (81 %). V Osnovni šoli Draga Bajca Vipava se je v šolskem letu 2020/2021 izobraževalo približno 590 učencev. Različne srednje šole je obiskovalo okoli 230 dijakov. Med 1.000 prebivalci v občini je bilo 46 študentov in 9 diplomantov; v celotni Sloveniji je bilo na 1.000 prebivalcev povprečno 39 študentov in 7 diplomantov (Vir 22).

Med osebami v starosti 15–64 let (tj. med delovno sposobnim prebivalstvom) je bilo približno 70 % zaposlenih ali samozaposlenih oseb (tj. delovno aktivnih), to je več od slovenskega povprečja (66 %) (Vir 22).

2.2.2 KMETIJSTVO

Kmetijstvo je bilo stoletja polikulturno in samooskrbno usmerjeno. Po 2. svetovni vojni se je za zasebno kmetijstvo začel hiter proces deagrarizacije. Razvilo se je družbeno kmetijstvo, mali kmetje so se zaposlovali v neagrarnih dejavnostih, obdelavo svojih posesti pa so ekstenzivirali ali pa v celoti opustili. Danes skušajo kmetijstvo v Vipavski dolini zopet intenzivirati. Zgradili so obsežne osuševalne in namakalne sisteme (Vir 19).

Zaradi ugodne podlage in podnebja, se je kmetijstvo razvilo predvsem v dve smeri. Najbolj razviti panogi sta sadjarstvo in vinogradništvo. Vipavska dolina najbolj slovi po izbranem sadjarstvu in sadnih sokovih, ki jih proizvaja Fructal. V Vipavski dolini pridelujejo vrhunska vina kot so barbera, beli pinot, merlot, rebula in rose. Svoj delež v kmetijstvu ima tudi poljedelstvo, vendar bistveno zaostaja za sadjarstvom in vinogradništvom.

Živinoreja je v Vipavski dolini manj pomembna kmetijska panoga. Izjemne lege vinogradov na zahodnih, zelo sončnih pobočjih Nanosa se odražajo v visoki kakovosti vin, ki je primerno tudi za staranje (Vir 19).

Na Glavnem vipavskem trgu, tik ob Turistično informacijskem centru, je v Vinoteki Vipava na voljo bogata ponudba vin iz zgornje Vipavske doline. Obiskovalci lahko izbirajo med 170 različnimi vini priznanih vipavskih vinarjev. Tu boste našli vsa najpomembnejša sortna vina in

odlične zvrsti iz Vipavske doline. Vinoteka z veseljem ponudi tudi stare domače sorte zelèn, pinelo in klarnico. V Vipavski dolini je veliko majhnih, družinskih kmetij, ki svoj pridelek skrbno pripravijo za prodajo. Mnogi vinarji svoja vina ustekleničijo in jih, ponosni na svoj pridelek, opremijo z etiketami, ki pripovedujejo njihove osebne zgodbe. V razmeroma majhnem vinorodnem okolišu Vipavske doline lahko tako najdete presenetljivo ponudbo različnih vin. Zaradi različnih leg vinogradov, različnih vinarskih praks in postopkov so lahko vina iste sorte med različnimi kmetijami značilno različna. Raznolikost vabi k okušanju (Vir 20).

Na poljih Vipavske doline že od nekdaj odlično uspevajo žita in koruza. Za kruh in polento. V zadnjih letih se na vipavska polja spet vračajo stare sorte žit, predvsem pira, ki so pomembna sestavina zdrave, uravnotežene prehrane. Kmetije, ki so se usmerile v pridelavo žit, ponujajo sveže mlete polnozrnate moke, nekatere pa tudi dnevno svež kruh iz doma pridelanih žit. V Vipavski dolini v zadnjih letih najdemo tudi industrijsko konopljo. Olje, moka, semena in različni pripravki iz konoplje so vse bolj priljubljene sestavine in dodatki v sodobni prehrani, ki pripomorejo k boljšemu počutju in zdravju ljudi (Vir 20).

Osmice so lokalna posebnost, ki vsako leto v Vipavsko dolino privabi več obiskovalcev. Ta tradicionalna oblika prodaje vina in drugih pridelkov je neke vrste začasen vinotoč. Poleg svojega vina kmetje na osmicah ponudijo tudi tradicionalne domače jedi, ob večerih pa se tam pogosto razlega tudi glasba. Priljubljene osmice so odprte deset dni, kmetje jih običajno odprejo dvakrat letno (Vir 20).



Slika 1: Vinogradi v Vipavski dolini (Vir 18).

2.2.3 ZGODOVINA

Prvi prebivalci Vipave so bili Kelti. Od tod tudi njeno ime; beseda Vipava izhaja iz dveh keltskih besed: »wip« (pomeni dolina, pokrajina) in »ach« (skala, kamen), v prostem prevodu iz keltščine: dolina pod skalami. Arheološka odkritja pričajo, da je bila v Vipavi tudi rimska naselbina. Leta 394 je najverjetneje nekje v bližini potekala za krščanstvo pomembna bitka pri Mrzli reki (danes Hubelj), kjer je Cesar Teodozij s pomočjo vipavske burje porazil Evgenija. O zgodovinski pomembnosti Vipave priča predvsem vrsta gradov. Tu so živele premožne plemiške družine: Herbersteini, Thurni, Edlingi, Baumkirchnerji in kot zadnja plemiška rodbina Lanthierji. O njihovem bivanju pričajo razvaline Starega gradu nad Vipavo, na strmem pobočju Nanosa, Grad Tabor in Lanthierjev dvorec v središču Vipave, ki je dobil baročno podobo v 18. stoletju. Na razglednem griču severozahodno od Vipave so si grofje Lanthieri v 17. stoletju zgradili lovski dvorec Zemono, ki je danes ena redkih povsem ohranjenih renesančnih stavb v Sloveniji (Vir 7).

Stavbna zasnova Vipave je po večini iz 18. in 19. stoletja. Premožni, pa tudi manj premožni, prebivalci Vipave so svoje mesto želeli polepšati, zato so okrasili stavbe z vhodnimi portali, ki jih po domače imenujemo 'kolone' ali 'portoni'. Vidimo jih lahko povsod, tudi v ozkih ulicah. Pred dvorcem Lanthieri so vidni baročni fantje (puti), ki so nekoč krasili grajski park. Sakralna dediščina je vidna v župnijski cerkvi Sv. Štefana, ki je okrašena z znanimi freskami Franca Jelovška in Janeza Wolfa. Med posebne zanimivosti Vipave spadata več kot 4500 let stara sarkofaga, dva izmed šestih v Evropi, ki se nahajata na vipavskem pokopališču od leta 1845, ko jih je iz Egipta sem prinesel Anton Lavrin (Vir 7).

2.2.4 TURIZEM

Vipava ima zanimivo staro mestno jedro, kjer se nahajajo tudi večje mestne znamenitosti, kot so Stari grad, Lanthierjev dvorec, cerkev sv. Štefana in stolpa utrdbe Tabor. Prava posebnost mesta in naravna znamenitost so izviri reke Vipave, ki spadajo med izdatne stalne kraške izvire, saj zbirajo podzemске vode s kraškega zaledja Postojnske kotline in Nanosa (Vir 18).

Turizem je v Vipavi in Vipavski dolini zelo pomembna in tudi zelo razširjena gospodarska dejavnost. Z ogledi Vipave se večinoma ukvarja Zavod za turizem TRG Vipava.. Urejene imajo različne učne poti in načine predstavitve Vipave in njene okolice. V našem kraju je kar nekaj različnih lokalov, restavracij, prenočišč, možnosti izposoje različne opreme in tudi drugih vodenih dejavnosti. Več o turističnem obisku je opisano v empiričnemu delu naloge.

2.3 OPIS NEKATERIH TEMATSKIH UČNIH POTI V SLOVENIJI

Po Sloveniji je veliko tematskih poti za obiskovalce različnih starosti. V nadaljevanju smo izbrale in opisale štiri tematske poti, ki so se nam zdele zanimive.

2.3.1 ŠKRATOVA UČNA POT NA ROGLI

Pot se nahaja na Mariborskem Pohorju natančneje na Rogli. Je lahka, primerna je za starejše obiskovalce, pa tudi za najmlajše je lepo poskrbljeno. Pot je dolga 4 km in jo lahko opravimo v eni uri. Med hojo, ki poteka v velikem krogu, so postavljene table, na katerih lahko otroci spoznavajo gozdna bitja, rastline in njihovo življenje. Zelo je poučna pa tudi zabavna, saj lahko pred začetkom poti na svoj mobilni telefon namestimo aplikacijo Pohorski škrat, na kateri lahko vidimo in slišimo predstavitev posamezne točke. Najmlajši lahko zbirajo tudi stampilke, ki jih natisnejo na košček lesa, ki ga pred začetkom kupijo v hotelu Planjava v bližini poti (Vir 11).

2.3.2 TEMATSKA POT NARAVNI REZERVAT ZELENCI

Naravni rezervat Zelenci leži na severnem robu Triglavskega narodnega parka, na jugu jih oklepa z gozdom poraščeni Vitranc, na severu pa prav tako poraščene Karavanke. Močvirje z barjem Dmri je dolgo okoli 1200 metrov, široko povprečno 150 metrov, v najširšem delu okrog 200 metrov, v najožjem pa borih dvajset. Na skrajnem zahodnem delu močvirja je smaragdno zeleno jezero. Iz plasti jezerske krede, ki daje vodi značilno modro-zeleno barvo, vrejo številni izredno čisti in hladni izviri. Prav zaradi barve je jezero z močvirjem dobilo ime Zelenci. Zelenci pozimi ne zmrznejo, njihova stalna temperatura znaša preko celega leta približno 6°C. Zelenci z okolico so bili leta 1992 z odlokom občine Jesenice razglašeni za naravni rezervat. Po posebni leseni brvi se lahko brez škode za naravo sprehodite do jezera in po močvirnati okolici (Vir 8).

Pot po naravnem rezervatu Zelenci se prične na parkirišču ob cesti Rateče – Podkoren ali s trase nekdanje železnice (pod podkorenskimi smučišči). Ob poti po naravnem rezervatu Zelenci blizu Kranjske Gore lahko opazujete sledove poledenitve, izvire v jezerskih usedlinah, vodne izvire in začetek oblikovanja rečne struge ter pestrost živalstva in rastlinstva na zelo majhnem območju. Zelenci so 54 ha veliko mokrišče pri Podkorenu na Gorenjskem, poznano kot izvir Save Dolinke. Posebnost in edinstvenost tega mokrišča je njegova kompleksnost in krajinska slikovitost. Pot je dolga 1km in zanjo porabimo približno pol ure. Lahko jo obiščemo čez celo leto (Vir 9).

2.3.3 TEMATSKA UČNA POT OB REKI VIPAVI

Učna pot ob reki Vipavi je ime učne poti, ki ob reki Vipavi poteka od kraja Vipava do Mirna. Dolge je kar 46 kilometrov. Na poti spoznamo ekosistem reke Vipave in vse živali, ki v tem ekosistemu živijo. Na poti vidimo 10 različnih informacijskih tabel z različnimi naravoslovnimi vsebinami, kot je na primer prehajanje rib in invazivne tujerodne vrste. Pot poteka skozi številne kraje in prav vse občine v Vipavski dolini. Poteka po asfaltu, makadamu in kolovozih. Pot lahko opravimo v obeh smereh. Nastala je pred kratkim (Vir 26).

3 EMPIRIČNI DEL

Glede na naravne in družbene značilnosti Vipave ter pregleda različnih tematskih poti po Sloveniji menimo, da bi območje lahko turistično dopolnili z vzpostavitvijo tematske učne poti v obliki lova na zaklad, ki bi bila primerna tako za različne starostne skupine obiskovalcev (družine, mlade, starejše, otroke), kot tudi za potrebe šolskih otrok. V nadaljevanju je predstavljena analiza turističnega obiska občine Vipava, terenski ogled območja, intervju z ravnateljico OŠ Draga Bajca, go. Mojco Pev, drienktrico Zavoda za turizem TRG Vipava, go. Barbaro Repovš, SWOT analiza območja in predlog vzpostavitve tematske učne poti.

3.1 ANALIZA TURISTIČNEGA OBISKA V OBČINI VIPAVA

3.1.1 PRIHODI TURISTOV V OBČINO VIPAVA V LETIH 2019 in 2020

V preglednici 1 lahko vidimo, da je bilo v občini Vipava zaradi kovid razmer manjše število turistov kot leto pred kovidom (2019), ko je občino obiskalo skupaj 9134 obiskovalcev, od katerih je bila večina tujcev. V času kovid razmer (2020 in 2021) pa je občino obiskalo več domačih kot tujih gostov (Vir 21).

OBČINA VIPAVA	2019	2020	2021
1 DOMAČI GOSTJE	1142	3613	4494
2 TUJI GOSTJE	7992	2555	4935
SKUPAJ	9134	6168	9429

Preglednica 1: Število turistov v občini Vipava leta 2019, 2020, 2021 (Vir).

V letu 2019 je Vipavo obiskalo 1142 slovenskih gostov. Tujcev je bilo kar 7992, to je največje število tujih gostov v zadnjem obdobju. Skupaj jih je bilo torej 9134 (Vir 21). V letu 2020 se je skupno število turistov v občini Vipava bistveno zmanjšalo, k čemur je precej pripomogla kovid situacija. Število domačih gostov se je povečalo za 2471 ljudi, število tujcev pa zmanjšalo za 5437 gostov. Občino Vipava je v letu 2020 obiskalo več domačih kot tujih gostov zaradi epidemije koronavirusa in posledičnih ukrepov (npr. omejitve gibanja, zaprtje državne meje). Skupno je bilo na obisku v Vipavi 6168 gostov (Vir 21).

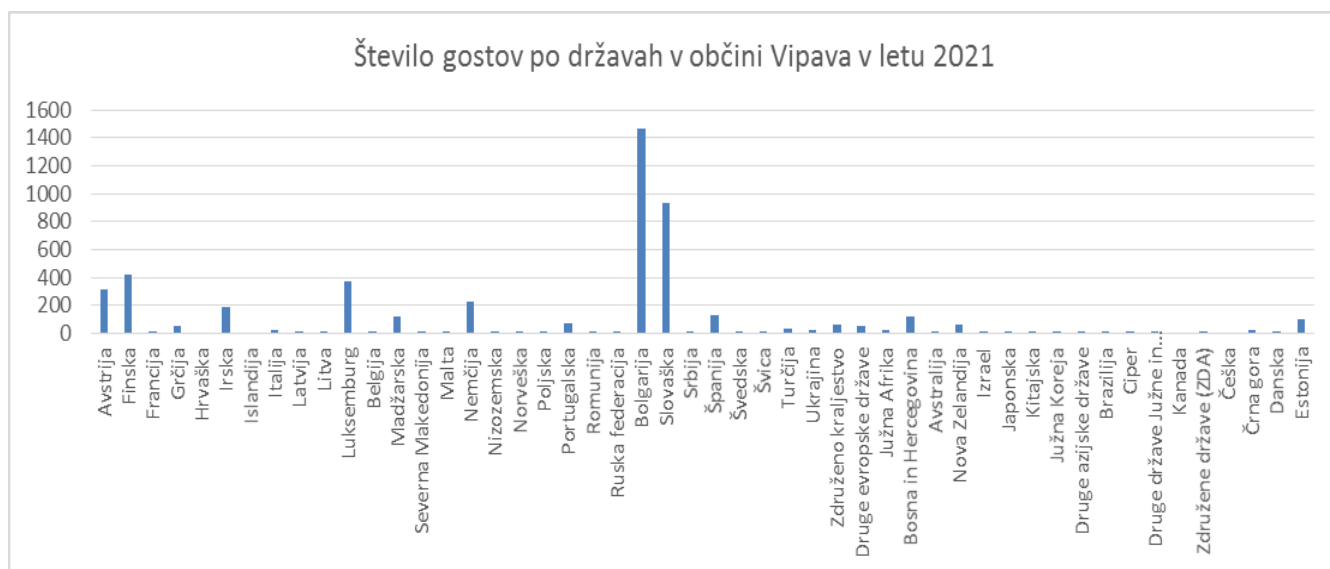
3.1.2 PRIHODI TURISTOV V OBČINO VIPAVA LETA 2021

Zadnje leto je ponovno privabilo več pozornosti vseh gostov, tako Slovencev, ki jih je bilo 4494 kot tujcev, ki jih je bilo nekaj več. Skupna številka se je vrtela malo nad 9400.(Vir 21).

Največ tujih gostov je bilo iz Bolgarije, sledijo ji Slovaška, Finska, Luksemburg, Avstrija, Nemčija itd. To lahko razberemo z grafikona 1 (Vir 21).

Tega leta ni bilo nobenega turista iz Hrvaške, Islandije, Kanade in Češke, po eden je prišel iz Malte, Srbije in Kitajske, dva iz Romunije, trije pa iz Litve, Belgije, Poljske in Cipra (Vir 21).

Leta 2021 je prišlo več turistov kot leto pred tem, in sicer iz Avstrije, Finske, Grčije, Irske, Latvije, Litve, Luksemburga, Madžarske, Severne Makedonije, Norveške, Portugalske, Bolgarije, Slovaške, Španije, Švedske, Turčije, Ukrajine, Združenega kraljestva, drugih evropskih držav, južne Afrike, BIH, Avstralije, Nove Zelandije, Izraela, Japonske, Koreje (republika), Brazilije, Cipra, Črne gore, Danske in Estonije (Vir 21).



Grafikon 1: Število prihodov turistov v občini Vipava leta 2021 (Vir).

Iz podatkov smo ugotovile, da Vipavo splošno obiskuje večji delež tujih kot domačih gostov, zato bodo morale biti vsebine (vprašanja, uganke ipd.) prevedene v več jezikov. Za začetek v angleščino in italijanščino, kasneje pa tudi v nemščino.

3.2 TERENSKI OGLED OBMOČJA, PREDVIDENEGA ZA VZPOSTAVITEV UČNE POTI

Na teren smo se odpravile v zimskem času (v četrtek, 10. februarja 2022). Nismo opazile nobenega turista. Ogledale smo si center Vipave od Glavnega trga do Starega gradu in pokopališča. Na poti smo opazile turistične table z opisanimi znamenitostmi. Dostop do izvira Podskala je bil zaprt, saj to območje urejajo. Pri vzponu na Stari grad smo opazile markacije, ki nas usmerjajo po pravi poti. Na Starem gradu je lep razgled na Vipavsko dolino in slikovite vasi. Odločile smo se vključiti tudi to turistično točko v učno pot. Tablo pri Starem gradu bi lahko dopolnili in uporabili pri lovu na zaklad (Slika 2), nanjo bi lahko postavili QR kodo.



Slika 2: Tabla na Starem gradu v Vipavi (Vir 23).

Ugotovile smo, da je v Vipavi že dovolj tabel in ima tudi veliko kulturnih in naravnih znamenitosti, da smo s težavo izbrale le nekatere za novo učno pot v obliki lova na zaklad, ki bi lahko bila zanimiva tako za domačine kot tudi za turiste. Poleg tega smo ugotovile, da bi bila pot zanimiva tudi za šolske otroke, saj je v neposredni bližini šole in jo je mogoče prehoditi v krajšem času, je varna in primerna za različno starost otrok.

3.3 INTERVJU Z RAVNATELJICO OŠ DRAGA BAJCA VIPAVA (Priloga 1)

Za mnenje o nalogi smo povprašale tudi našo ravnateljico, gospo Mojco Pev, ki nam je podala zelo kakovostne in uporabne iztočnice, na katerih smo gradile in dodatno izboljšale naše delo. Šola bo z veseljem uporabljala novo urejeno učno pot. Strinjale smo se, da je primerna tako za razredno kot tudi za predmetno stopnjo. Po krajšem opisu naloge nam je gospa ravnateljica predlagala, naj bomo pozorne na dolžino zasnovanih nalog in ugank na posameznih točkah, saj bi se lahko učenci začeli hitro dolgočasiti (Vir 28).

Predlagale smo, da bi ustvarili aplikacijo za "lov", saj živimo v časih, ko že redko srečamo človeka, ki ne bi vedel, kaj je telefon in ga ne bi znal uporabljati. S pomočjo našega računalničarja g. Bojana Cerovaca, smo začele ustvarjati naloge za lov na zaklad v aplikaciji Actionbound (Vir 23).

3.4 INTERVJU Z DIREKTORICO ZAVODA ZA TURIZEM TRG VIPAVA (Priloga 2)

Direktorica Zavoda za turizem TRG Vipava ga. Barbara Repovš je v intervjuju odgovorila na veliko vprašanj, ki smo ji jih zastavili.

Povedala je, da imajo za predstavitev Vipave veliko različnih načinov, dolžino in vsebino sproti prilagodijo glede na skupino, ki jo vodijo. Vsak ogled traja približno 1 uro. Trudijo se, da ponudbo sproti nadgrajujejo in obnavljajo. Najnovejša pot po Vipavi je trenutno z imenom Čez najine mostove, ki temelji na slovenski nanizanki Najini mostovi. Pot nas vodi po lokacijah, kjer so se odvijali pomembnejši dogodki v seriji. Vipavo obiskujejo obiskovalci vseh starosti, od družin z majhnimi otroki do starejših. Večina tujih obiskovalcev pride poleti ali spomladi (Vir 29).

Razkrila je, da ponujajo številne načine ogleda, nekateri se nanašajo na naravoslovne, drugi na družbene značilnosti, nekateri na oboje. Izdala je skrivnost, da trenutno urejajo pot za družine in otroke, ki je še nimajo, čeprav se zdaj družine udeležujejo tudi splošnih ogledov (Vir 29).

Poudarila je, da imajo po zaslugi e-izobraževanja kar 36 novih vodičev. Lokalni vodiči se izmenjujejo glede na to, od kod prihajajo turisti (Vir 29).

Nad raziskovalno nalogo in našimi idejami je bila navdušena in je z veseljem ponudila pomoč za nadaljnje korake, npr. za nagrado lova na zaklad za obiskovalce in promocijo poti (Vir 29).

3.5 INTERVJU S SVETOVALCEM ZA OKOLJE, PROSTOR IN URBANIZEM NA OBČINI VIPAVA (Priloga 3)

Po navedbah svetovalca z občine se veliko trenutnih turistov odloči za preživljanje časa v Občini Vipava ravno zaradi aktivnosti, ki jih ta ponuja v naravi (pohodništvo, kolesarjenje, plezanje itd). Nova učna pot, ki bi obiskovalce vodila z aplikacijo, bi zagotovo privabila novo generacijo turistov (Vir 30).

V občini je več pohodnih in kolesarskih poti, v zadnjem letu tu poteka tudi Učna pot ob Reki Vipavi. Ob njej lahko spoznavamo reko Vipavo in Vipavsko dolino ter živali, rastline in varovane habitatne tipe, zaradi katerih je celotna Vipavska dolina uvrščena v omrežje območij Natura 2000. Vsekakor je zanimivih učnih tematik na razpolago še dovolj, da bi jih lahko umestili v nove učne poti (Vir 30).

Po mnenju g. Langa bi nova ponudba na domačine vplivala pozitivno. Ker bi taka učna pot privabila ožji segment obiskovalcev, to ne bi predstavljalo masovnega turizma. Vipavski turizem je usmerjen k butičnosti, v kar taka učna pot spada (Vir 30).

Občina je vedno odprta za predloge. Za izvedbo je potrebno ustrezno pripraviti dokumentacijo, ki je podlaga za finančno konstrukcijo operacije oz. izvedbo učne poti. Sredstva se nato iščejo med različnimi viri (občinski proračun, državna sredstva, evropska sredstva ...) (Vir 30).

G. Lango je povedal, da uvodna predstavitev zveni zanimivo, njena uporabnost pa se najbolj izkaže čez čas z uporabo. Poudaril je pomembnost tematske in prostorske osredotočenosti učne poti. Določiti je potrebno točen okvir, znotraj katerega potem zasnujemo pot. Ključno je, da je učna pot osredotočena na eno temo oz. da ima rdečo nit. Hitro se zgodi, da želimo vključiti preveč tem, ki se na koncu med sabo prekrivajo ali pa ne ustrezajo ena drugi (Vir 30).

Glavni trg v Vipavi je v fazi prenove in predvidevajo, da bo na novo urejen poleti 2023. Plečnikov spomenik mora skladno s kulturnovarstvenimi smernicami ostati na istem mestu. Za urejenost spomenikov in turističnih tabel skrbi občina oziroma podjetje, ki ga ta izbere. Podobno velja za turistične table, za katere v območju cest skrbi vzdrževalec (Vir 30).

Predlagal nam je, da se idejo čim bolj izčisti, kar pomeni, da se ji da močan koncept (ime, grafično podobo, rdečo nit), se jo mikro-geolocira po občini (predvidi, kje bi potekala in kako bi vodili obiskovalce), pripravi grobo finančno konstrukcijo (oceno dela, materiala, vzpostavitev aplikacije, tabel itd.) in nato zaprosi za sofinanciranje izvedbe (Občino, državo, sredstva EU) (Vir 30).

3.6 SWOT ANALIZA OBMOČJA ZA UREDITEV UČNE POTI

Vipava ponuja možnosti vzpostavitev učne poti skozi naselje. Prednosti (Preglednica 2) so ugodna lega, podnebje in površje, že zasnovana učna pot, ki vodi od Vipave do Mirna, ki pridobiva na poznavanju, zato bi se lahko novo tematsko učno pot priključilo zraven. Prednost je tudi, da bi bili neposredni posegi v okolje majhni, saj bi lahko uporabili obstoječo infrastrukturo in table. Načrtovana pot ni prezahtevna in ni predolga. Raziskovanje je bilo lažje tudi zaradi tega, ker že obstaja pot, ki vodi od Vipave do Mirna. Dobro je bilo, da smo spoznale, da obstaja aplikacija, s katero bi lahko uresničili našo pot. Zaradi nje bo imela tudi pot trajno vrednost. Ker vse prihajamo iz Vipave in sosednjih vasi, smo v prednosti, saj kraj in okolico poznamo zelo dobro, kar nam je prišlo še kako prav.

Slabosti nove poti bi bile mogoče te, da bi bile pripravljene naloge neprimerne za določeno starostno skupino. S potjo tudi ne bi nihče zaslužil, bi jo pa zagotovo moral nekdo financirati in vzdrževati tako fizično kot tudi vsebinsko. Če bi se ideja naše poti izvedla, bi privabili več turistov, kar je dobro, po drugi strani pa to pomeni tudi več hrupa, kar bi lahko domačine motilo.

Priložnosti je veliko. Odlično je, ker so naloge primerne za različne skupine obiskovalcev. Obiskovalci, ki bodo pot prehodili, se bodo zabavali in naučil veliko novega o Vipavi na zelo zanimiv način. Nekatera območja, po katerih poteka naša pot, so precej stara in bi jih s tem ponovno oživili. Na pot bi se lahko odpravili tudi z družino in tako preživljali kakovosten čas skupaj.

V Vipavi je tudi veliko gostincev, pri katerih bi se lahko ustavili in si malo odpočili, na kakšnem okrepčilnem priboljšku ali kozarcu dobrega vina. S tem bi gostilničarji nekaj zaslužili in bi se pospešeno razvijala njihova obrt. Nenazadnje pa bi obiskovalcem sprehod na svežem zraku dobro del in bi se lahko umirili od hitrega in stresnega ritma življenja.

Nevarnosti pa obstajajo pri vsaki stvari. Nekatere so lahko milejše, druge hujše. V našem primeru se bojimo, da bi prišlo do namernega uničevanja točk in zavajanja obiskovalcev o pravilni smeri poti. Mogoče naša pot ne bi bila nikomur všeč in je ne bi želel nihče financirati. Turisti, ki bi prišli iz oddaljenih krajev in držav, bi potovali z javnimi prevozi, ki bi povzročili dodatno onesnaževanje, katerega sedaj v Vipavi ni veliko. Mogoče tudi naloge, ki bi bile postavljena na točkah, ne bi predstavljale dovolj velikih izzivov obiskovalcem in jim zato pot ne bi bila dovolj

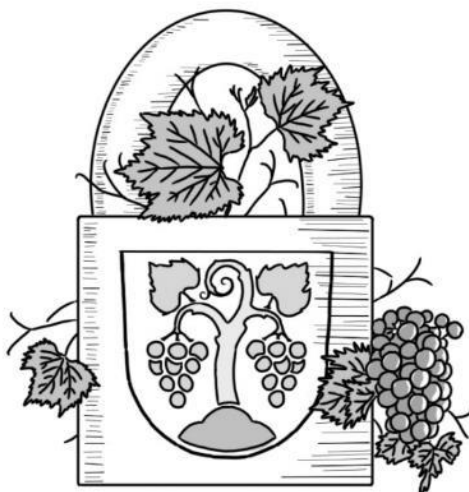
zanimiva. Kraj je tudi zelo dobro obiskan, zato bi lahko bila naša pot neuporabna.

Prednosti - ugodna lega, podnebje in površje; - učna pot, ki vodi od Vipave do Mirna; - optična pokritost naselja za uporabo sodobne tehnologije; - poznanost in zanimivost kraja Vipava in Vipavske doline; - dobra obiskanost kraja; - postavitve QR kode na že obstoječe table – varčno in naravovarstveno.	Slabosti - zahtevnost nalog je lahko vprašljiva za posameznike (prelahka, pretežka); - ne prinaša direktnega dobička; - motenje domačinov, povzročanje hrupa.
Priložnosti - možnosti ogleda za različne skupine obiskovalcev; - učenci in dijaki na zabaven način spoznajo kraj; - ponovna oživitev starejših območij v Vipavi; - združevanje in skupno raziskovanje z družinskimi člani (preživljanje časa skupaj); - razvoj gostinske ponudbe ob poti; - razvoj turističnih ponudnikov; - gibanje na svežem zraku.	Nevarnosti - nezainteresiranost vlagateljev; - onesnaževanje okolja zaradi večjega obiska turistov; - vprašanja in naloge ne predstavljajo izziva; - vandalizem.

Preglednica 2: SWOT analiza naselja Vipava za vzpostavitev nove učne poti.

3.7 PREDLOG UČNE POTI V OBLIKI LOVA NA ZAKLAD V VIPAVI – VIPAVSKI ZAKLAD

Po pregledu različnih spletnih virov, intervjujih in terenskem ogledu smo ugotovile, da tovrstne turistične ponudbe v Vipavi ni. Vzpostavljena je tematska učna pot od izvira reke Vipave do Mirna (meje z Italijo). Zaradi te tematske učne poti se nam zdi smiselno, da bi tukaj naredili še tematsko učno pot v obliki lova na zaklad, da bi jo dopolnila in obogatila. Obiskovalci bi učno pot prehodili in na njej preko QR kode pridobili informacije o določeni točki. Vprašanja, uganke in izzivi bi bili prevedeni v angleški in italijanski jezik (kasneje lahko tudi v nemški jezik).



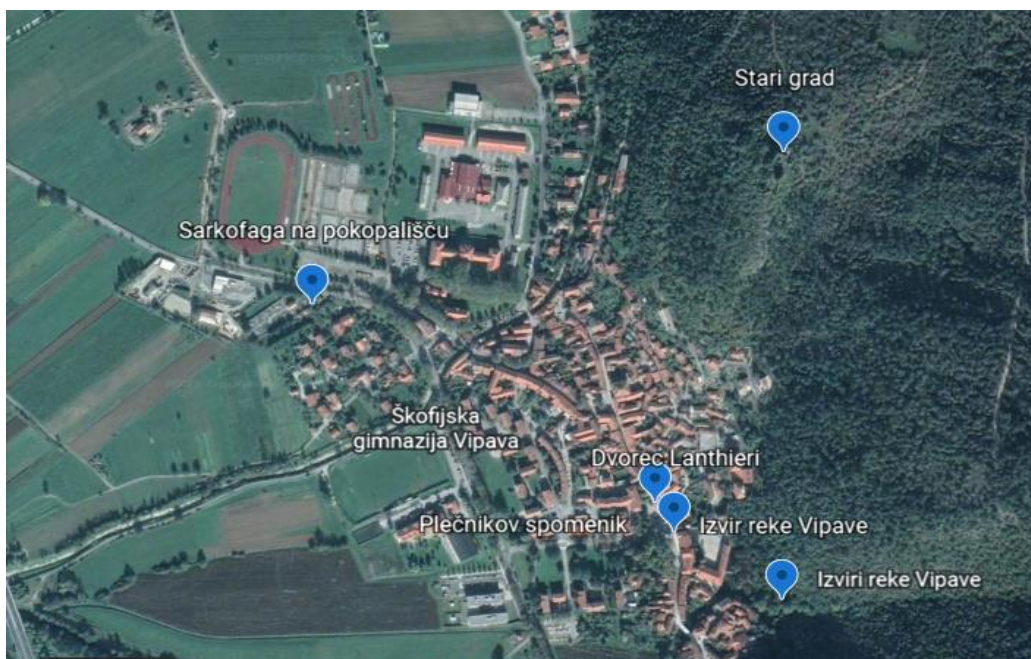
Slika 3: Simbol lova na Vipavski zaklad

Simbol lova na Vipavski zaklad predstavlja ključavnico, kar nas spominja na zaklenjen zaklad. Vabi nas, da ga odklenemo. Grb občine Vipava je vtisnjen v ključavnico, kar pomeni, da je zaklad vipavski. Vitice, listi in sad vinske trte predstavljajo vinorodnost kraja in vpetost prebivalstva v vinogradništvo in vinarstvo.

Na začetku bi vzpostavili 5 točk. V prihodnosti bi glede na odzive obiskovalcev in domačinov točke lahko izboljšali in dodali še nove.

Na terenu smo si zaenkrat izbrale 5 točk, ki bi jih raziskovali s pomočjo obstoječe aplikacije Actionbound, ki jo je mogoče naložiti na telefon ali tablico (Vir). Aplikacijo smo izbrale po priporočilu šolskega računalničarja g. Bojana Cerovaca, ki je aplikacijo že uporabljal. Na karti 4 so označene točke lova na zaklad po Vipavi:

- Glavni trg - Plečnikov spomenik NOB - začetek lova na Vipavski zaklad
- Izviri Vipave
- Stari grad
- Sarkofaga na pokopališču
- Glavni trg - tabla Sebastjana Krelja - zaključek poti in ZAKLAD



Karta 4: Zemljevid točk lova na zaklad po Vipavi pripravljen v Google Earth.

V nadaljevanju so predstavljene posamezne točke in uganke oziroma naloge na posamezni točki, ki vodijo do naslednje točke.

1. TOČKA: GLAVNI TRG - PLEČNIKOV SPOMENIK PADLIM V NOB

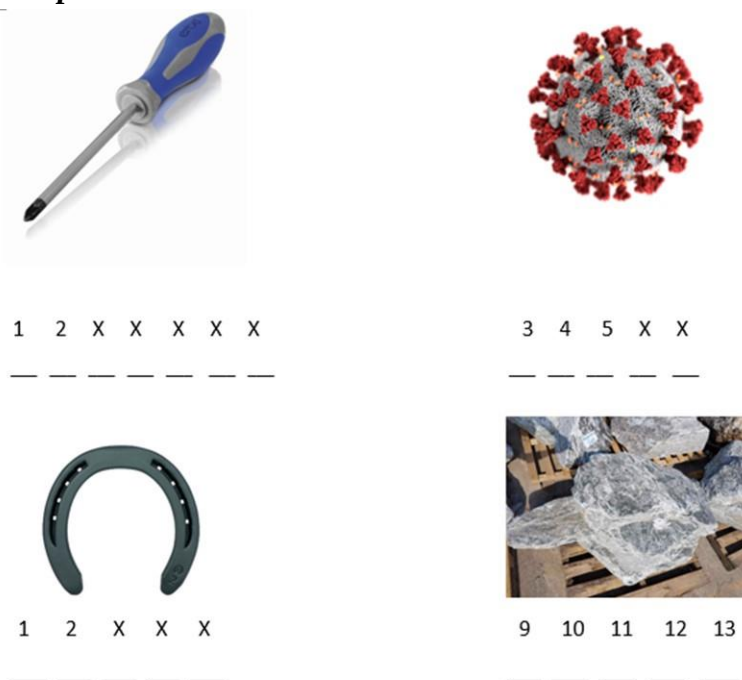
Spomenik NOB arhitekta Jožeta Plečnika v Vipavi (Slika 6) spada po besedah nekateri kritikov v njegovo najzanimivejšo skupino spomenikov. Plečnik naj bi namreč hotel ustvariti nekaj povsem novega, se ogniti spominom na preteklost in misliti bolj na sedanost. Kot simbol vinorodnosti so v spomenik vklesani štirje grozdi. S postavitvijo združnega doma v letih 1948 do 1950 in postavitvijo Plečnikovega spomenika padlim 5. oktobra 1952 je bil dokončno oblikovan drugi vipavski trg, leta 1985 poimenovan Titov trg, zdaj pa Glavni trg, ki je danes prepoznavni znak Vipave (Vir 12).



Slike 4, 5, 6: Plečnikov spomenik padlim v NOB v Vipavi - od načrta Jožeta Plečnika do današnje podobe (Vira 12 in 31).

Načrte za Spomenik padlim borcem je Jože Plečnik narisal po neznanem naročilu. V Plečnikovi hiši v Ljubljani imajo še vedno shranjene originalne načrte iz 25. 8. 1950 (Sliki 4 in 5). Na njem je napis NIČ TRAJNEJŠEGA KOT ČLOVEŠKA NEUMNOST (Vir 30).

Rebus za izvire Vipave



Slika 7: Rebus za izvir Vipave.

2. TOČKA: IZVIRI VIPAVE

Izviri Vipave sodijo med izdatne stalne kraške izvire, saj zbirajo podzemsko vodo v širokem kraškem zaledju Nanosa in delu Postojnske kotline. Staro pripoved, da so izviri Vipave s podzemnimi potmi povezani z Jamskim gradom v Postojnski kotlini, so dokazali z barvanjem vode, vendar niso prehodni. Glavni kraški izviri so pod steno Skalnico (Slika 8), za Lantherijevim gradom in starimi hišami, ki so nanizane ob osrednjem trgu. Izviri ob daljšem deževju tako narastejo, da povzročajo obsežne poplave (Vir 3).



Slika 8: Eden od mnogih izvirov Vipave (Vir 6).

UGANKA ZA STARI GRAD

*Od tukaj so včasih opazovali dolino,
In, ko so jo stražili, so se imeli prav fino.
Točka strateška se osvojiti ne da,
saj zelo visoko je postavljena.
Ugani zdaj, o čem pesem govori,
še en namig - sedaj lahko vidiš to ti.*

3. TOČKA: STARI GRAD

Na vzpetini nad Vipavo, na pobočju Nanosu, ki je bila naseljena že v prazgodovini, so Bogenski grofje okoli leta 1100 sezidali grad, imenovan tudi zgornji grad. Grad so upravljale različne rodbine, med njimi tudi baron Herberstein. Tu se je leta 1486 rodil in preživel otroštvo njegov sin Žiga Herberstein, ugledni habsburški diplomat in cesarjev odposlanec v Rusiji. V nemirnem 15. stoletju, ko so Vipavsko dolino ogrožali turški vpadi, je grad dobil obzidje. Leta 1528 so ga dobili v posest grofje Lanthieri, ki pa so bivali v spodnjem gradu in so težje dostopni zgornji grad ob koncu 16. stoletja opustili. Sedaj so na vzpetini ohranjene le ruševine (Vir 25).

UGANKA ZA SARKOFAGA NA POKOPALIŠČU

*Zdaj, ko razgleda ste se naužili in lepoto doline prehvalili,
pot vas žene iz tega mirnega mesta v mirnejši kraj.
Tam počiva duša vsaka ter čaka na raj.
Dve postelji tu ležita, iz kamna sta in ne lesa, se vašega obiska veselita,
a že vrstoletja v njih ležita dva, ki nista iz mesa.*

4. TOČKA: SARKOFAGA NA POKOPALIŠČU

Na pokopališču v Vipavi stoji grobnica družine Lavrin – Hrovatin s parom granitnih egipčanskih sarkofagov (Slika 9), odkritih v grobnicah dvorjanov 4. in 5. dinastije ob vznožju Kefrenove piramide v Gizi. V Vipavo ju je leta 1845 poslal Anton pl. Lavrin (1789–1869), avstrijski generalni konzul v Egiptu. Gre za dva od doslej znanih šestih sorodnih sarkofagov na svetu. Sarkofaga izvirata iz časa okoli leta 2450 pr. n. št. in sta iz rdečega granita. Sta največji znamenitosti na pokopališču (Vir 10).



Slika 9: Sarkofaga iz Gize na pokopališču v Vipavi (Vir 10).

Navodila za reševanje naloge:

1. V spodnjo mrežo odgovori na vprašanja.
2. Odgovore zapiši v tabelo vodoravno po vrsti.
3. Nato izpiši črke, ki se skrivajo v kvadratih: A8, B1, C4, A7, C3, E3, D2, B6, Č3, A5.
4. Iz njih sestavi dve smiselni besedi, ko ju boš razvozlal, boš izvedel, kje se skriva zadnja točka

Odgovori na vprašanja:

- E) Kako se imenuje človek, ki vodi orkester?
 D) Katera žival spreminja barvo?
 Č) Kakšen je človek, ko je brez moči?
 C) Tečemo lahko hitro, počasi ali pa ...
 B) Kako rečemo predmetu, ki nam drži mokra oblačila na sušilu?
 A) Vsak človek in vsaka žival za seboj pušča ...

E								
D								
Č								
C								
B								
A								
	1	2	3	4	5	6	7	8

Rešitve mreže:

E	D	I	R	I	G	E	N	T
D	K	A	M	E	L	E	O	N
Č	S	L	A	B	O	T	E	N
C	L	A	H	K	O	T	E	N
B	Š	Č	I	P	A	L	K	A
A	S	T	O	P	I	N	J	E
	1	2	3	4	5	6	7	8

5. TOČKA: GLAVNI TRG - tabla Sebastijana Krelja

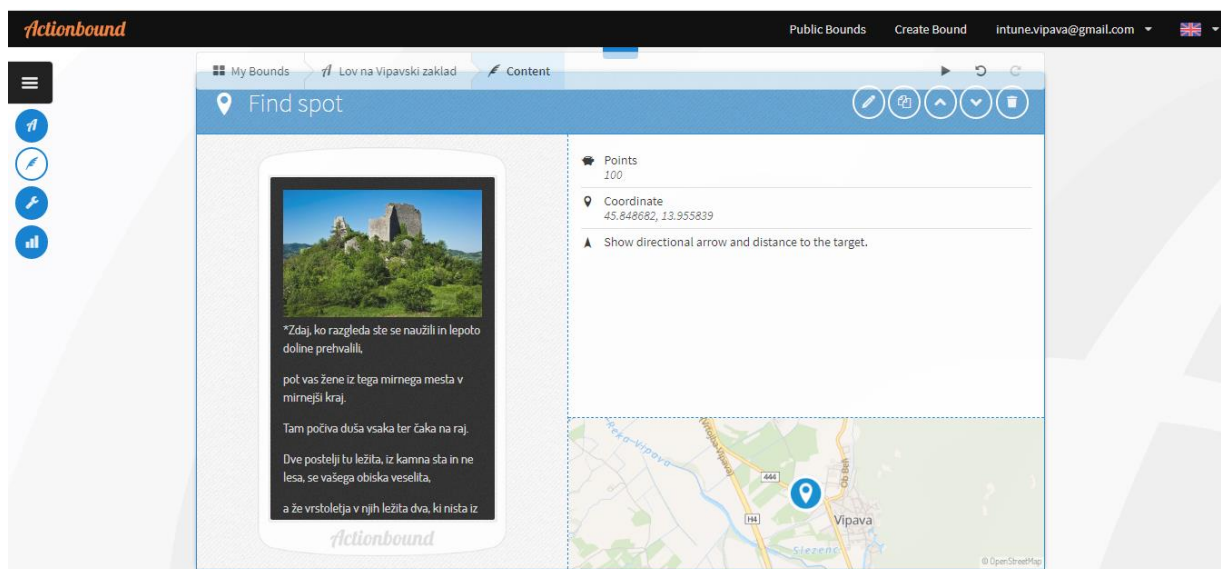
Sebastjan Krelj je bil zelo znan slovenski protestantski reformator, pisatelj, jezikoslovec, teolog, ki se je leta 1538 rodil v Vipavi. Pomemben je bil zato, ker je začel s prevodom celotne Biblije v slovenski jezik, kasneje je njegovo delo dokončal in objavil Jurij Dalmatin. Kreljeva rojstna hiša pa stoji prav na glavnem trgu v Vipavi. Na hiši je plošča (Slika 10), posvečena njemu. Ploščo so odkrili leta 1981 (Vir 5). Tu bi bila zadnja točka, kjer bi bil namig do zaklada.



Slika 10: Spominska plošča na hiši Sebastijana Krelja (Vir 27).

VSTAVLJANJE VSEBINE V APLIKACIJO

Naloge, uganke ali izzive za posamezne točke smo vnesli v aplikacijo Actionbound (Slika 11) in na terenu preizkusili delovanje. Vsebinsko in tehnično je treba aplikacijo še obdelati in izpopolniti, vendar mislimo, da bo ta način raziskovanja zelo zanimiv za različne skupine obiskovalcev.



Slika 11: Primer priprave uganke v aplikaciji Actionbound.

4 ZAKLJUČEK

Po pregledu virov in literature, terenskem ogledu območja in intervjujih smo ugotovili, da Vipava ponuja veliko možnosti za razvoj turizma. Med raziskovanjem so nastajale številne zamisli, ki se v prihodnosti tudi uresničijo. V centru Vipave bi bila ponudba lova na zaklad za obiskovalce, domačine in šolske otroke zelo dobrodošla in bi dodatno prispevala k poznavanju kraja. Menimo, da bi lahko že z nekaj finančnimi sredstvi opazno popestrili obstoječo pot po Vipavi in okoliške turistične točke. Na že obstoječe table bi lahko dodali QR kode. Za praktične nagrade (zaklad) za obiskovalce bi poskrbela občina ali Zavod za turizem TRG Vipava. Nagrada bi lahko bil sladoled za otroke, kozarec vina za odrasle in ostale praktične nagrade (kemični svinčniki, majice, platnene nakupovalne torbe).

Hipoteza 1: Občino Vipava je v letu 2020 obiskalo več domačih kot tujih gostov.

Z analizo podatkov Statističnega urada RS smo ugotovili, da je leta 2020 občino Vipava obiskalo večje število domačih gostov v primerjavi s tujimi, zaradi epidemije koronavirusa.

Hipoteza 2: Zavod za turizem TRG Vipava in Občina Vipava podpirata idejo o tematski učni poti v Vipavi.

Hipotezo lahko potrdimo, vendar moramo poudariti, da bo za uresničitev ideje treba opraviti še veliko dela.

Hipoteza 3: Učno pot v obliki lova na zaklad bi uporabljali tudi učenci in učenke OŠ Draga Bajca Vipava.

Ga. ravnateljica se je strinjala in podprla predlog, da bi učenci in učenke osnovne šole uporabljali tematsko učno pot.

Raziskovanje nam je razširilo obzorja na različnih področjih. Ugotovili smo, da ima Vipava veliko turističnih destinacij in zanimivosti, da je turistično zelo obiskan kraj in da tako Občina kot Zavod za turizem podpirata idejo o ureditvi nove učne poti v Vipavi. Pot bi bila namenjena vsem, ki si želijo na zabaven in hkrati poučen način ogledati Vipavo. Primerna je tudi za otroke. Tistim, ki radi rešujejo uganke, pa bo še posebej v zadovoljstvo.

Naslednji koraki proti cilju bi kot prvo bili, da postavimo QR kode po Vipavi ter vzpostavimo tematsko učno pot, kot smo jo zasnovali. Treba bi bilo prevesti razlage in naloge najprej v angleščino in italijanščino, kasneje pa tudi v druge jezike.

5 VIRI IN LITERATURA

Literatura:

Vir 1: Nadbath, M. Meteorološka postaja Slap, Agencija Republike Slovenije za okolje. <https://meteo.arso.gov.si/uploads/probase/www/climate/text/sl/stations/slap.pdf> (15. 2. 2022).

Vir 2: Kladnik, D in Natek, M., 1997. Vipavska dolina. V: Perko D., Orožen Adamič, M. Slovenija pokrajine in ljudje. Založba Mladinska knjiga.

Vir 3: Gosar, A. in Jeršič, M., 2009. Slovenija – turistični vodnik, str. 465–469.

Spletni viri:

Vir 4: Izleti po Sloveniji. <https://slo-link.si/izleti/naravne-znamenitosti/goriska-primorska/2.html> (4. 2. 2022).

Vir 5: Sebastijan Krelj. <https://www.obrazislovenskihpokrajin.si/oseba/krelj-sebastijan/> (15. 3. 2022).

Vir 6: Izvir narave, naravne znamenitosti. Izvirna vipavska. <http://izvirna-vipavska.si/sl/izvir-narave> (6. 2. 2022).

Vir 7: Zgodovina mojega kraja. <https://sites.google.com/site/vipava02/vipava/zgodovina> (6. 2. 2022).

Vir 8: Naravni rezervat Zelenci. <https://kranjska-gora.si/znamenitosti/naravni-rezervat-zelenci/> (6. 2. 2022).

Vir 9: Tematska pot Zelenci. <http://www.odkrijgorenjsko.si/kranjska-gora/map/tematska-pot-zelenci> (11. 2. 2022).

Vir 10: Pokopališče in sarkofagi. <http://izvirna-vipavska.si/sl/vipava-pokopalisce-sarkofagi> (6. 3. 2022).

Vir 11: Škratova učna pot, 2022. <https://www.roglja.eu/si/aktivnosti/za-otroke/skratova-ucna-pot> (7. 3. 2022).

Vir 12: Plečnikov spomenik padlim v NOB, 2022. <http://izvirna-vipavska.si/sl/plecnikov-spomenik-padlim-v-nob-vipava> (10. 3. 2022).

Vir 13: Edini deltast izvir reke v Evropi. <https://www.vipavskadolina.si/si/odkrivaj/kraji/vipava> (15. 2. 2022).

Vir 14: Čiste vode Vipavske doline. <https://www.vipavskadolina.si/si/odkrivaj/dediscina/narava/reke> (15. 2. 2022).

Vir 15: Vodni izviri, 2022. <https://www.vipavskadolina.si/si/odkrivaj/dediscina/narava/naravne-vrednote/vodni-izviri> (15. 2. 2022).

Vir 16: Reka Vipava. <https://www.vipavskadolina.si/si/odkrivaj/dediscina/narava/reke/reka-vipava> (15. 2. 2022).

Vir 17: Izviri reke Vipave. <http://izvirna-vipavska.si/sl/izviri-reke-vipave> (15. 2. 2022).

Vir 18: Vipava – Izvir Vipave. <https://www.druzinski-izleti.si/regije/goriska/vipava-izvir-vipave.html> (15. 2. 2022).

Vir 19: Družbeno-geografske značilnosti Vipavske doline
https://dijaski.net/gradivo/geo_ref_vipavska_dolina_03_druzbeno_geografske_znacilnosti_p_ovzetek (2. 2. 2022).

Vir 20: Okušaj. <https://www.vipavskadolina.si/okusaj/kulinarika> (10. 2. 2022).

Vir 21: SURS. Turizem. <https://pxweb.stat.si/SiStatData/pxweb/sl/Data/-/2164466S.px> (2. 2. 2022).

Vir 22: SURS. Prebivalstvo v občini Vipava. <https://www.stat.si/obcine/sl/Municip/Index/195> (9. 3. 2022).

Vir 23: Actionbound, 2022. <https://en.actionbound.com/> (10. 3. 2022).

Vir 24: Atlas okolja.
http://gis.arso.gov.si/atlasokolja/profile.aspx?id=Atlas_Okolja_AXL@Arso (14. 3. 2022).

Vir 25: Stari grad – Vipava. https://kraji.eu/slovenija/vipava_stari_grad/slo (11. 3. 2022).

Vir 26: Od Vipave do Mirna. <https://www.projektvipava.si/page/tematska-ucna-pot/> (14. 3. 2022).

Vir 27: Vipava, staro trško jedro. <https://foto-zgodbe.blogspot.com/2017/06/vipava-staro-trsko-jedro.html> (17. 3. 2022).

Ustni viri:

Vir 28: Pev, M. Ravnateljica OŠ Draga Bajca Vipava. Ustno sporočilo, 8. 3. 2022.

Vir 29: Repovš, B. Direktorica Zavoda za turizem TRG Vipava. Ustno sporočilo, 16. 3. 2022.

Vir 30: Lango, L. Svetovalec za okolje, prostor in urbanizem na Občini Vipava. Elektronsko sporočilo, 17. 3. 2022.

Arhivski viri:

Vir 31: Potok, A. Kustosinja za arhitekturo in oblikovanje, MGML, Plečnikova hiša. Elektronsko sporočilo, 14. 3. 2022.

6 PRILOGE

Priloga 1: Strukturirani vprašalnik za intervju z ravnateljico OŠ Draga Bajca Vipava

Spoštovani!

Za geografsko raziskovalno nalogo obdelujemo temo učnih poti v naselju Vipava. Skozi raziskovanje smo zasnovali, kako bi lahko na preprost način prišli do tematske učne poti po Vipavi, ki bi bila oblikovana v obliki lova na zaklad. Posamezne točke bi obiskovalci raziskovali s pomočjo aplikacije, na zabaven in poučen način. Na posameznih točkah bi obiskovalci dobili namige, ki bi jih vodili do zaklada.

Osebni podatki intervjuvanca/ke

Ime in priimek: Mojca Pev

Delovno mesto: ravnateljica

Naziv organizacije: OŠ Draga Bajca Vipava, Vinarska cesta 4, 5271 Vipava

1. Se vam zdi tema za nalogo primerna in uporabna?
2. Ali bi šola uporabljala to pot? Če da, kako?
3. Na kaj bi morale biti pozorne pri pripravi poti, da bi šola uporabljala učno pot?

Priloga 2: Strukturirani vprašalnik za intervju z direktorico Zavoda za turizem TRG Vipava.

Osebni podatki intervjuvanca/ke

Ime in priimek: Barbara Repovš

Delovno mesto: direktorica

Naziv organizacije: Zavod za turizem TRG Vipava, Glavni trg 1, 5271 Vipava

1. Na kakšne načine predstavite Vipavo gostom?
2. Ali imate kakšne učne poti oz. predstavitve?
3. Koliko različnih načinov predstavitve Vipave ponujate?
4. Zanima nas ali imete katero od predstavitev izključno za družine in otroke?
5. Katere starosti so v povprečju obiskovalci?
6. Ali imate tudi tuje obiskovalce?
7. Ali vodi predstavitev vsakič drug vodič, oz. v kakšnem zaporedju se vodiči izmenjujejo?

Hvala za vaše odgovore in hvala za sodelovanje.

Priloga 3: Strukturirani vprašalnik za intervju s svetovalcem z Občine Vipava

Spoštovani!

Smo učenke 9. razreda OŠ Draga Bajca Vipava. Za geografsko raziskovalno nalogo obdelujemo temo učnih poti v naselju Vipava. Skozi raziskovanje smo zasnovali, kako bi lahko na preprost način prišli do tematske učne poti po Vipavi, ki bi bila oblikovana v obliki lova na zaklad. Posamezne točke bi obiskovalci raziskovali s pomočjo aplikacije, na zabaven in poučen način. Na posameznih točkah bi obiskovalci dobili namige, ki bi jih vodili do zaklada. Zahvaljujemo se Vam, da si boste vzeli čas in na kratko odgovorili na nekaj vprašanj.

Osebni podatki intervjuvanca/ke

Ime in priimek: Luka Lango

Delovno mesto: Svetovalec za okolje, prostor in urbanizem

Naziv organizacije: Občina Vipava, Glavni trg 15, 5271 Vipava

1. Ali menite, da bi ta učna pot povečala število turistov v Vipavi?
2. Bi si v občini Vipava želeli več učnih poti? Zakaj?
3. Kako mislite, da bi ta učna pot vplivala na občane? Pozitivno ali negativno? Zakaj?
4. Ali bi bili pripravljeni financirati učno pot, če bi bilo potrebno?
5. Ali se vam zdi ta pot sploh uporabna in po naši krajši predstavitvi tudi zanimiva?
6. Kaj bi vi dodali učni poti?
7. Kdaj predvidevate, da bo Glavni trg na novo urejen?
8. Ali bo Plečnikov spomenik NOB stal na istem mestu ali ga nameravate premakniti?
Kdo skrbi za urejenost spomenikov in turističnih tabel v občini?
9. Pri katerih stvareh bi se po vašem mnenju lahko zalomilo?
10. Kaj nam svetujete pri našem delu?